

Streszczenie.

Praca doktorska mgr Krzysztofa Martyniaka „Siły środowiskowe w procesie inkluzji młodych kobiet zagrożonych wykluczeniem” jest próbą kompleksowego i wielopłaszczyznowego zobrazowania zjawiska sił środowiskowych w specyficznej grupie społecznej. Dysertacja odwołuje się do klasycznej roli i zadań pedagogiki społecznej, zwracając jednocześnie uwagę na znaczenie lokalnych środowisk, w których poszczególne ich komponenty odgrywają istotną rolę w praktyce przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Celem pracy jest analiza sił środowiskowych młodych kobiet zagrożonych wykluczeniem społecznym. Analiza dotyczy środowiska rodzinnego, rówieśniczego, szkolnego i lokalnego. Wynikiem wieloczynnikowej analizy jest wskazanie potencjałów i zagrożeń w dynamice zmian na przestrzeni lat w badanej grupie kobiet, mających istotny wpływ na zagrożenie wykluczeniem.

Praca przedstawia podstawowe teorie pedagogiczne dotyczących koncepcji człowieka i rzeczywistości społecznych oraz analizę i konteksty otoczenia środowiskowego.

W dalszej części pracy autor skupił się na szerokim opisie zagadnienia marginalizacji w kontekście społecznym, grupowym, jednostkowym, jak również w ujęciu stygmatyzacji przestrzennej. W odniesieniu do analizy wykluczenia młodych kobiet odwołano się do teorii sił społecznych Heleny Radlińskiej. Odwołując się do założeń pedagogiki społecznej w relacji jednostka- środowisko, ukazano instrumenty inkluzji jako kapitał środowiskowy sił społecznych w tym istotne aspekty wsparcia społecznego, ideę empowerment i edukację środowiskową.

Przedstawione w dysertacji jakościowe i interdyscyplinarne spojrzenie na całość konceptualizacji i efektów przyjętego procesu metodologicznego związane jest ze złożonością podjętego tematu.

Wyniki badań wpisały się w dominujące w pedagogice społecznej problemy związane ze zmianą społeczną, marginalizacją. Analizy ujawniły istnienie w badanych środowiskach sił pozytywnych oraz negatywnych odnoszących się do poszczególnych jednostek, jak i całych środowisk. Istota relacji „człowiek – środowisko” nie jest ustalona raz na zawsze. Wyniki badań wskazują, że jest to proces zmienny, dynamiczny, oparty na efektach/skutkach interakcji i zmienności, zarówno samych jednostek, środowisk i ich zasobów.

Z przeprowadzonych badań jednoznacznie wynika podstawowa rola środowiska rodzinnego. Związane jest to z zaspokajaniem podstawowych potrzeb w rodzinie i funkcjami rodziny oraz istotnym wzajemnym międzyśrodowiskowym wpływem sił pozytywnych i negatywnych.

W tych działaniach należy wykorzystać potencjał środowiskowy i jednostkowy, który determinuje atrybuty pedagogiki społecznej, takie jak: praktyczność, interdyscyplinarność, zaangażowanie społeczne.

Praca poprzez uzupełnienie dotychczasowych badań i refleksji odnosi się do wielośrodowiskowych uwarunkowań efektywności/praktyki form/narzędzi przeciwdziałania wykluczeniu.